

**Військові адміністративні та
кримінальні правопорушення.
Законодавство.
Науково-практичний
коментар**

Анотація

Практичний посібник, який охоплює військову адміністративну та кримінальну відповідальність. Він призначений для військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, а також для курсантів вищих військових навчальних закладів.

Книга містить коментарі до законодавства, що регулює порядок попередження, виявлення та розгляду правопорушень у воєнній сфері, а також порядок накладення та відбування покарань.

ВВЕДЕННЯ

Військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України (за винятком випадків, визначених законом), іноземців та осіб без громадянства, пов'язаних із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності.

З метою зміцнення законності та правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях України, боротьби з військовими адміністративними та кримінальними правопорушеннями, разом із засобами виховання, переконання і в поєднанні з ними застосовуються передбачені законодавством заходи державного примусу.

Одними з таких примусових заходів є настання адміністративної та кримінальної відповідальності військовослужбовців за вчинення військових адміністративних та кримінальних правопорушень і, як наслідок, застосування покарання за скоєні правопорушення.

До актів законодавства, що регулює порядок попередження, виявлення, припинення, розгляду (розслідування) правопорушень у воєнній сфері, порядок накладення та відбування покарань за вчиненні правопорушення зокрема, відносяться:

- Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- Кримінальний кодекс України;
- Кримінальний процесуальний кодекс України;
- Кримінально-виконавчий кодекс України;
- Закон України №551-XIV від 24 березня 1999 року «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України»;

Закон України №3099-III від 07 березня 2002 року «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України».

Важлива роль в правовому регулюванні порядку і умов утримання засуджених, узятих під варту та затриманих військовослужбовців, порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні тощо, належить нормативно-правовим актам Міністерства оборони України, яке наряду з іншими завданнями:

- затверджує інструкцію про порядок відбування покарання засуджених військовослужбовців у вигляді тримання в дисциплінарному батальйоні;
- здійснює нормативно-правове регулювання порядку оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення;
- здійснює відповідно до законодавства правовий і соціальний захист військовослужбовців, резервістів Збройних Сил України, військовозобов'язаних, призваних на збори, членів їх сімей та працівників Збройних Сил України.

До нормативно-правових актів Міністерства оборони України, які регулюють зазначені правовідносини, відносяться, зокрема, накази:

- №608 від 21 листопада 2017 року «Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України»;
- №604 від 29 листопада 2018 року «Про затвердження Інструкції з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією,

порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту»;

– №394 від 03 листопада 2020 року «Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців»;

– №155 від 04 червня 2021 року «Про затвердження Порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні»;

– №178 від 05 липня 2022 року «Про затвердження Порядку організації несення служби черговими змінами охорони і конвоювання підрозділів Військової служби правопорядку у Збройних Силах України та конвоювання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців»;

Для забезпечення правопорядку і військової дисципліни серед військовослужбовців Збройних Сил України у місцях дислокації військових частин, у вищих військових навчальних закладах, установах та організаціях, військових містечках, на вулицях і в громадських місцях, для запобігання кримінальним та іншим правопорушенням у Збройних Силах України, їх припинення, для захисту життя, здоров'я, прав і законних інтересів військовослужбовців, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, працівників Збройних Сил України, а також для захисту майна Збройних Сил України від розкрадання та інших протиправних посягань, а так само для участі у протидії диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах, діє Військова служба правопорядку у Збройних Силах України (далі – Служба правопорядку) – спеціальне правоохоронне формування у складі Збройних Сил України.

Основні завдання, організація та принципи діяльності Служби правопорядку, права, обов'язки, заходи соціального і правового захисту та відповідальність її військовослужбовців визначені Законом України №3099-III від 07 березня 2002 року «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України», який набрав чинності 09 квітня 2002 року.

Військовослужбовцям Служби правопорядку під час виконання покладених на них завдань надається право, зокрема:

– перевіряти у військовослужбовців і військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а на території військових частин (військових об'єктів) також в інших осіб документи, що посвідчують їх особу, та інші документи, необхідні для з'ясування питань, що належать до компетенції Служби правопорядку, а також у разі підозри їх у вчиненні кримінальних чи інших правопорушень;

– викликати зазначених осіб для дачі пояснень у справах про правопорушення, що знаходяться в її провадженні;

– затримувати і тримати військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, військовозобов'язаних під час проходження ними зборів на гауптвахтах Служби правопорядку з метою застосування тимчасового запобіжного заходу, крім випадків, визначених військовими статутами Збройних Сил України, на строки, встановлені законом:

а) підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, обвинувачених (підсудних), які переховуються від органів досудового розслідування або суду, засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання;

б) які вчинили дії, що створюють реальну загрозу для оточуючих, або які виявили непокору законній вимозі військовослужбовця Служби правопорядку;

– відповідно до вимог Закону №3099-III та інших законів України проводити особистий огляд або обшук затриманих осіб, огляд речей, що знаходяться при них, транспортних засобів і вилучати документи та предмети, що можуть бути речовими доказами або є небезпечними для оточуючих;

– складати протоколи про адміністративні правопорушення стосовно військовослужбовців у випадку та в порядку, передбачених законами України, а також у разі вчинення адміністративних правопорушень іншими особами, які знаходяться на території військових частин (військових об'єктів);

– у випадках та в порядку, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення, передавати матеріали про адміністративні правопорушення на розгляд органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про такі адміністративні правопорушення;

– вести облік кримінальних та інших правопорушень у Збройних Силах України та проводити періодичні звірки з даними відповідних прокуратур;

– у невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, яких застали на місці вчинення кримінального правопорушення, заходити в жилі та інші приміщення, що належать громадянам, на територію і в приміщення державних органів, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності з наступним повідомленням про це прокурора протягом 24 годин;

– в установленому порядку входити на територію та в приміщення військових частин та оглядати їх;

– входити на військові об'єкти та ділянки місцевості, що охороняються вартами, з метою припинення кримінальних правопорушень, переслідування військовослужбовців та інших осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, з дозволу осіб, яким варті підпорядковані, та в присутності чергового військової частини або його помічника;

– перебувати на військових об'єктах, території і в приміщеннях військових частин у встановленому законами порядку для забезпечення безпеки військовослужбовців та інших громадян, попередження чи припинення кримінального правопорушення, виявлення і затримання осіб, які його вчинили;

– отримувати на письмовий запит від військових частин, а також від підприємств, установ і організацій, незалежно від їх підпорядкування і форми власності, у тому числі від громадських організацій, відомості, необхідні у справах про кримінальні правопорушення та у зв'язку з матеріалами про правопорушення, що знаходяться у провадженні Служби правопорядку;

– відповідно до своєї компетенції у разі необхідності тимчасово обмежувати або забороняти доступ військовослужбовців та інших осіб на окремі ділянки місцевості

чи об'єкти для забезпечення державної таємниці, громадського порядку і безпеки, охорони життя і здоров'я людей, збереження речових доказів;

– під час проведення заходів щодо затримання осіб, які підозрюються у вчиненні кримінального правопорушення, а також при обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей, обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг, зупиняти і оглядати з цією метою транспортні засоби, перевіряти у водіїв документи на право користування та керування ними;

– зупиняти військові транспортні засоби Збройних Сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, у разі порушення їх водіями правил дорожнього руху, за наявності ознак, що свідчать про технічну несправність транспорту або забруднення ним довкілля, а також відомостей про те, що він використовується з протиправною метою чи не за призначенням, з метою їх огляду і перевірки у водіїв документів на право користування та керування транспортними засобами, дорожніх листів, відповідності вантажів, що перевозяться, товарно-транспортним документам;

– затримувати та відстороняти від керування військовими транспортними засобами осіб, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також тих, які не мають документів на право керування або користування транспортними засобами, вживати щодо водіїв інші заходи, передбачені законодавством;

– у межах своєї компетенції та у встановленому законом порядку вилучати у військовослужбовців та інших осіб, які незаконно перебувають на території військової частини або військового об'єкта чи здійснюють протиправні дії, предмети і речі, заборонені або обмежені в обігу, а також документи з ознаками підробки і передавати їх відповідним органам виконавчої влади.

Список телефонів Служби правопорядку:

– Головне управління ВСП (м. Київ) (044) 454-73-08 (з понеділка по п'ятницю з 8.00 – до 19.00); (044) 454-73-03 (черговий управління, цілодобово);

– Центральне управління ВСП (044) 454-74-43 (з понеділка по п'ятницю з 08.00 по 18.00), 044-456-47-27 (черговий управління, цілодобово);

– Білоцерківський зональний відділ ВСП (0456) 37-73-05;

– Черкаський зональний відділ ВСП (0472) 33-75-25;

– Житомирський зональний відділ ВСП (096) 448-37-97;

– Полтавський зональний відділ ВСП (0532) 64-55-10;

– Чернігівський зональний відділ ВСП (0462) 60-50-50;

– Сумський зональний відділ ВСП (063) 526-59-45, (099) 685-93-38;

– Південне ТУ ВСП (м. Одеса) (048) 763-04-50;

– Вінницький зональний відділ ВСП (0432) 59-61-15;

– Миколаївський зональний відділ ВСП (0512) 37-86-53;

– Херсонський зональний відділ ВСП (093) 556-82-64 (без вихідних з 08:00 до 18:00);

– Східне ТУ ВСП (м. Дніпро) (056) 746-14-89, (093) 318-86-22;

– Харківський зональний відділ ВСП (093) 320-08-59;

– Запорізький зональний відділ ВСП (061) 764-14-64;

- Донецький зональний відділ ВСП (м. Краматорськ) (093) 018-48-31;
- Луганський зональний відділ ВСП (м. Дніпро) (073) 482-59-95;
- Відділення ВСП (м. Кривий Ріг) (099) 176-38-86;
- Західне ТУ ВСП (м. Львів) (032-255-47-36), (032) 239-82-07;
- Хмельницький зональний відділ ВСП (0382) 79-59-36;
- Рівненський зональний відділ ВСП (0362) 63-01-00;
- Ужгородський зональний відділ ВСП (0312) 67-16-33;
- Тернопільський зональний відділ ВСП (0352) 52-56-34;
- Луцький зональний відділ ВСП (063) 214-35-98;
- Чернівецький зональний відділ ВСП (0372) 548-854;
- Івано-Франківський зональний відділ ВСП (099) 369-70-09;
- Навчальний центр ВСП (м. Львів) (093) 474-71-45.

ЗМІСТ

ВВЕДЕННЯ	3
ВІЙСЬКОВІ АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	8
КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ПРОТИ ВСТАНОВЛЕНОГО ПОРЯДКУ НЕСЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ (ВІЙСЬКОВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ)	16
ЗАКОНОДАВСТВО	33
Закон України №2232-ХІІ від 25 березня 1992 року «Про військовий обов’язок і військову службу	33
Закон України №551-ХІV від 24 березня 1999 року «Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України	140
Закон України №3099-ІІІ від 07 березня 2002 року «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України	169
Постанова Кабінету Міністрів України №83 від 18 січня 2003 року «Про затвердження Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Військової служби правопорядку у Збройних Силах України під час здійснення службових обов’язків.....	185
Наказ Міністерства оборони України №608 від 21 листопада 2017 року «Про затвердження Порядку проведення службового розслідування у Збройних Силах України	191
Наказ Міністерства оборони України №604 від 29 листопада 2018 року «Про затвердження Інструкції з надання доповідей і донесень про події, кримінальні правопорушення, військові адміністративні правопорушення та адміністративні правопорушення, пов’язані з корупцією, порушення військової дисципліни та їх облік у Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту	205
Наказ Міністерства оборони України №394 від 03 листопада 2020 року «Про затвердження Порядку тримання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців.....	240
Наказ Міністерства оборони України №155 від 04 червня 2021 року «Про затвердження Порядку відбування покарання засуджених військовослужбовців у виді тримання в дисциплінарному батальйоні	334
Наказ Міністерства оборони України №178 від 05 липня 2022 року «Про затвердження Порядку організації несення служби черговими змінами охорони і конвоювання підрозділів Військової служби правапорядку у Збройних Силах України та конвоювання засуджених, узятих під варту, заарештованих та затриманих військовослужбовців.....	383

Примітка: закони, кодекси, постанова Кабінету Міністрів України, накази Міністерства оборони України, які наведені в даному посібнику та додані до нього, використані з офіційних сайтів Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства оборони України.

[Перейти на сайт →](#)